

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl



Lex Velboer e.a.

De mixfactor: integratie en segregatie in Nederland

Uitgeverij Boom | 2007 | 200 pp. | € 27,50 | ISBN 9798047300083

Goedwillendheid van idealistische enkelingen is niet genoeg

door *Petra van der Burg*

Stafmedewerker van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA.

Een publicatie over segregatie als tegenbeeld van integratie roept bij mij al gauw een bepaalde kriebeligheid op. Het onderhuidse verwijt aan het adres van gevestigde Nederlanders dat zij hun nieuwe landgenoten schromelijk verwaarlozen door hun kinderen naar de betere scholen sturen, behoort over het algemeen tot de standaard ingrediënten van dit soort literatuur. Ook dit boek gaat daar enigszins mank aan.

Ik vind een dergelijke verwijtende toon fout en misplaatst. In mijn optiek is Nederland namelijk wel degelijk gastvrij, open, hulpvaardig en tolerant. De ongekende immigratiestromen die voor een groot deel bestaan uit partners, kinderen, nichtjes en neefjes hebben echter een bepaalde psychologische en sociale grens overschreden. Van de vrijheden en rechten die mensen in principe van harte worden gegund, is tot op

de uiterste rand gebruik gemaakt. Wie dan aankomt met een pleidooi voor mengen, integreren en gezellig samen, moet zich niet vergissen in de weerstanden.

Toch werd ik na het aanvankelijk voorstelbare, correcte en wat huilerige begin aangenaam verrast door de poging het idealisme te voorzien van een gezonde dosis realisme. Het is realisme dat we soms tussen de regels door moeten lezen, maar dat wel degelijk voorhanden is. Wat weten we over menging? Hoe gebeurt het en waar precies? Hoe effectief is mengingspolitiek gelet op de doelstelling van verbinden en verheffen? Dit zijn de leidende vragen. Allerlei voetstootse aannames van beleidsmakend Nederland worden onder de loep genomen en kritisch gewogen. Dit leidt tot relevante kanttekeningen.

Biedt stedelijke vernieuwing aan (allochtone) kinderen wel zoveel mogelijkheden om contacten aan te knopen met kinderen buiten de eigen kring? De eerste resultaten van de stadsvernieuwing lijken in dit opzicht wat mager. Is het wel zo verstandig om verstandelijk gehandicapten en psychiatrische patiënten zelfstandig te laten leven

in een gewone wijk? De keerzijde van de autonomie is in veel gevallen eenzaamheid en isolement.

Is sport wel zo geschikt om iedereen met iedereen te laten verbroederen? Het sportveld kan een terrein zijn voor ongedwongen ontmoeting, maar ook wel degelijk een slagveld waar verbale of fysieke agressie hoogtij viert. Hoe zit het met de middenklasse? Hoe reëel is het om alle maatschappelijk heil te verwachten van deze drukbezette bevolkingsgroep, die heen en weer rent tussen banen, crèches en sociale verplichtingen.

Het doel van mengen is enerzijds het verbinden van verschillende maatschappelijke groeperingen (sociale cohesie) en anderzijds het scheppen van voorwaarde voor (opwaartse) sociale mobiliteit. Eén van de lastigste obstakels die een werkelijk gemengde samenleving (naar achtergrond, sociaal economische positie, opleidingsniveau) in de weg staat, is dat eigenlijk niemand er veel trek in heeft. Groepsvorming op basis van etniciteit, inkomen of seksualiteit wordt massaal afgewezen, maar ondertussen kiest bijna iedereen zelf voor gelijkgestemden of gelijkgezinden om mee te sporten, te wonen, mee op te groeien en om relaties mee aan te gaan. Er gebeurt dus niets vanzelf.

De hoofdstukken over sociale mentoratoprojecten, projecten op buurtniveau laten dat ook zien. Initiatief van onderop is weliswaar het sleutelwoord, maar dat betekent niet dat een overheid achterover kan leunen in het vertrouwen dat er vast wel wat moois op zal opbloeien. Initiatieven moeten doelgericht worden gestimuleerd, gefaciliteerd en begeleid. Deze inspanningen kunnen wel degelijk leiden tot een grotere verbondenheid en samenhang in de buurt.

Rode draad van het boek is het probleem van de enkeling die de wereld wil redden, maar daarbij vooral zichzelf opoffert. Het verhaal van de ene middenklassenmevrouw

die vol goede voornemens gaat wonen in een achterstandsbuurt, is in dit opzicht tekenend. Ze voelt zich in de buurt niet thuis en wordt ook niet geaccepteerd. Verschillende sociale lagen hebben van nature nu eenmaal geen affiniteit met elkaar. De oplossing ligt dus ook niet in de goedwillendheid van idealistische enkelingen. Het effect van nette burens is relatief gering en het risico dat zij een hoge prijs moeten betalen voor hun goede bedoelingen, is groot. Integratie zal dan ook moeten worden aangestuurd vanuit de instellingen van onderwijs en arbeidsmarkt. Hierbij blijkt overigens dat interetnische contacten op de werkvloer het soepelst verlopen: men gaat simpelweg met elkaar aan de slag en dan komt het in veel gevallen prima terecht. Vanuit die instituties moet dus richting gegeven worden aan het integratieproces.

Het hoofdstuk over mengingsstrategieën in het onderwijs is naar mijn smaak de sterkste bijdrage uit het boek. Hierin wordt wellicht een realistische oplossing aangedragen voor het evidente probleem van kwaliteitsverschil tussen scholen ten gevolge van een eenzijdig leerlingenbestand (wit, zwart, arm, rijk). Menging zou volgens de auteurs plaats moeten vinden langs sociaaleconomische lijnen in plaats van langs etnische lijnen. Opleidingsniveau en inkomenspositie van ouders zijn immers van grotere invloed op de schoolprestaties van kinderen dan herkomst. Wanneer iedere school dertig procent achterstandskinderen zou opnemen, dan kunnen – volgens deze onderzoekers – achterstandskinderen zich optrekken aan de kinderen uit andere sociale lagen, zonder dat de leerprestaties van deze kinderen eronder hoeven te lijden. Een voorstel dat het overwegen waard is.